

Et liv med regatta

Kristian Schøyen har holdt i roret i over 70 år. Nå gir han gode råd til nye generasjoner.

Hver onsdagsregatta gir Kristian Schøyen (83) den samme beskjeden til mannskapet på "Flux".

– Skulle jeg bli sjuk der ute, så skal dere ha båten over mållinja før dere begynner å styre med meg.

Vokst opp på vannet

Kristian vokste opp ved Bjerkøundet, med roing og seiling som daglig aktivitet fra han var en liten førskolegutt.

Faren, onkler og naboer var seilere, og ungene fikk sjølivet inn nærmest med morsmelka.

– Jeg føler meg utrolig privilegert, for jeg har fått inn seilinga med teskjeer helt fra jeg var bitteliten. Vi var på sjøen så ofte vi kunne. Og det fantes ingen redningsvester, minner han om. – Så jeg vil tro min mor var ganske nervøs.

De første ordentlige regattaene kom med BB11 i 1958, men sjøskoleringen startet lenge før: med å pusse, lappe, stramme, og lære hvordan vinden egentlig virker i seilet.

– Jeg husker vi seilte inn bomullsseilene i timevis slik at de skulle strekke seg perfekt. De måtte seiles inn i slør. Kristian kaller seg en skjærgårdsseiler. Åpent hav har ikke fristet så mye. Han sier det enkelt:

– Jeg synes havet er stort og skummelt. Likevel har det blitt Danmarksturer, Shetland og et par uker i Middelhavet, men hjertet ligger mellom holmer og skjær i kjent farvann i Vestfold, der det har blitt titusenvis med timer i båt.

– Jeg trenger ikke sjøkart akkurat her utenfor Fjærholmen, innrømmer Kristian.

Savner en kultur for sjømannskap

Kristian er takknemlig for Tønsberg Seilforening og fellesskapet. Etter brannen i mars sto han tidlig ved branntomt og kjente hvor mye seilforeningen betyr for ham.

Nå vil han gjerne gi råd til nye generasjoner. Han peker særlig på ett tema han vil at de yngre skal ta på alvor: Sjømannskapet.

– Det mangler mye fundamentalt sjømannskap, mener Kristian. Som at han ser at båter mangler slepetau og plan for slep når det mørkner eller regattaen blir avkortet. Forberedelse er nøkkelordet. Kristian har sett flere ting som har gått galt. Derfor er han opptatt av sikkerhet:

– Det er ikke bare å ta mobilen og ringe etter helikopter, liksom. Sjømannskap for meg er å lese farvann, tenke noen steg fram, og ta riktige valg før det blir krise. Ligge litt foran der du er, sier Kristian.

Han er ikke imot moderne sikkerhet. Tvert imot. Men han vil at folk skal bruke hodet, ikke minst på brygga og i overgangene ut og inn av båt.

Det tar han opp i det vi går utover flytebygga for å se på båten han bruker onsdagene på nå, Flux:

– Det er jo nå vi skulle hatt flytevest!

Lysten til å lære – hele livet

Kristian liker raske onsdager, og han trives best når det blåser litt. Samtidig slår han fast at små båter gir størst læring for nye:

– På mindre båter får du mer direkte tilbakemelding fra vind og bølger, presis styring, og umiddelbar mestring. Har skryter av Princess-båtene og anbefaler nybegynnere å prøve seg der, nettopp fordi slike båter tvinger fram finfølelse.

Kristian er nå 83 og er glad for hver dag han har.

– Nå er ambisjonen å holde ut så lenge som mulig, før jeg kjenner at alderen tar.

Råd til nye generasjoner i Tønsberg Seilforening:

Kristian mener klubben rommer alt som trengs for å lære trygg og god seiling, hvis folk bruker miljøet – og tar ansvar selv. Han oppsummerer slik:

- Skaff deg grunnleggende sjømannskap. Øv på roing, knuter, fortøyning, nødprosedyre og slep. Altså fundamentalt sjømannskap.
- Vær forberedt. Ha tau klart, tenk plan B, og ligg alltid litt foran situasjonen.
- Bruk vest fornuftig – spesielt på brygga og i overgangene.
- Lær i små båter først. Da får du raskere svar på hva som er riktig og galt.
- Vær nysgjerrig på farvannet ditt. Kjenn grunner, strømmer og værtegn.
- Og viktigst: Husk gleden. Onsdagsregatta er alvor – men det er også latter, lag og lange vennskap.

OL-vinner tilbake på Fjærholmen:

– Jeg følte at jeg hadde hele klubben i ryggen

Linda Cerup-Simonsen er tilbake der alt startet, med vinden, vennene og et hjerte som fortsatt banker for Tønsberg Seilforening.

Linda Cerup-Simonsen smiler bredt når hun setter seg utenfor seilerstua.

– Jeg synes bare det er så trivelig her.

Hun vokste nærmest opp her med joller, bøyer og klubbkvelder. Og det startet, som for så mange andre seilerbarn, vinterkvelder med teori, og så opp i optimistjolla litt senere på våren.

– Optimist var mest lek og moro, husker Linda. Men etter hvert ble det Europajolle, reiser og større alvor.

Hun var med fordi hun trivdes så godt, både med vennene, og med konkurransene: – Vi hadde et kjempesterkt miljø. Tirsdagsregattaene våre holdt

mesterskapsnivå, og vi hadde veldig gode trenere, minnes hun.

I tillegg var familien tett på. Faren stilte som trener og altnuligmann, søsteren Ida var treningskamerat. Det ble starten på en seilkarriere som skulle skrive norsk idrettshistorie.

En pioner i norsk seilsport

For Linda ble den første norske kvinnen som vant individuell gullmedalje i et sommer-OL. I 1992 tok hun gullet i europajolle under lekene i Barcelona.

Norge hadde på 90-tallet mange europajolleseilere i verdenstoppen, og det skulle bli en tøff intern kamp om å vinne det norske OL-uttaket. Da Norges Olympiske

Komite/Olympiatoppen slo fast at Linda var den best kvalifiserte til å representere landet, var gleden stor i Tønsberg Seilforening og for Linda.

– Jeg hadde seilt stabilt bra gjennom hele uttaksperioden med topp-plasseringer i alle de regattaer som gjaldt som uttak. De andre jentene hadde mer ujevne resultater, sier hun selv.

Linda sto løpet ut, tok plassen – og leverte. Norges Seilforbund har senere omtalt henne som “en utøver som skrev seg inn i historien med mot, faglighet og vilje.”

Når hun i dag snakker om OL-gullet og om støtten fra Tønsberg Seilforening, får ordene ekstra tyngde:

– Jeg følte virkelig at jeg hadde hele klubben i ryggen, sier hun. Og selv var hun sikker på at hun hadde det som skulle til.

– Jeg sa til meg selv: Jeg har gjort jobben. Jeg er forberedt. Jeg klarer dette.

Etter OL-gullet mottok hun flere priser. I 1996 stilte hun til start i OL igjen, denne gangen i 470-jolle sammen med søsteren Ida. Søstrene endte på tiendeplass i Atlanta, der Linda bar det norske flagget under åpningsseremonien – et symbol på posisjonen hun hadde oppnådd.

Et nytt kapittel

Etter OL-karrieren har Linda bodd og arbeidet i Danmark, men hjertet forlot aldri Fjærholmen og nå er hun tilbake. Hun storkoser seg med å treffe gamle kjente:

– Og så er det så fint at det også er kommet mange nye, sier hun. Hun peker mot jolleskjæret og forteller om utallige somre på land og utenfor.

– Det er rart hvordan lyder kan være minner. Rop fra brygga. Kilinga i magen før start. Og så latteren etterpå. I dag seiler hun både med søsteren og gode venner fra seilforeningen.

– Det blir et par mesterskap i året, noen onsdags-regattaer. Akkurat passe.

Det kan aldri bli for mye. Da gleder hun seg over teamarbeid, kommunikasjon og timing.

– Jeg elsker å være på vannet. Jeg elsker også konkurransedelen, den synes jeg er veldig spennende. Ja, og så har du alltid ting du kan bli bedre på hele tiden. Det er alltid noe å lære. Du blir aldri utlært i seiling, sier OL-vinneren.

Hun ler litt når vi spør om hun fortsatt er like konkurranseorientert som før. – Jeg har ikke de store ambisjonene for resultater nå. Det viktigste er å være i miljøet, bidra og kose meg med seilingen.

Lærte mødre å stagvende

Det gløder litt ekstra i stemmen når samtalen dreier mot å lære bort. I Danmark startet hun et J/70-lag med mødre til optimistseilere. Det ble naturlig å engasjere seg der egne barn tilbragte fritiden.

– Jeg følte virkelig at jeg hadde hele klubben i ryggen.

Mødrene ville forstå hva barna deres snakket om, og lære å seile selv.

– Første gang vi kom oss ut og de mestret en manøver, den mestringsfølelsen... det var helt nydelig. Og praten hjemme med barna ble nok en helt annen, tror Linda. Hun er ikke fremmed for å bidra med noe lignende i sin barndoms seilerklubb.

– Det er plass til flere damer i seiling. Terskelen skal være lav. Vi kan få til mye med noen onsdager, enkle opplegg og et lag som heier, tror Linda.

Klubbherte i motvind og medvind

For Linda er Tønsberg Seilforening mer enn en klubb. Det er stedet som formet henne, støttet henne og feiret henne. Hun husker godt hvordan det var å komme hjem fra OL.

– Det var taler, barn som sto i kø for å gratulere, og folk som hadde fulgt oss i årevis. Det var en av de sterkeste dagene jeg har opplevd her ute.

Når hun forteller om dagen da klubbhuset brant, fikk stemmen et annet alvor. Hun beskriver hvordan hun kjente på den samme følelsen, fellesskapet, sorgen og kraften som oppstår når et miljø står sammen.

– Det er en del av klubbens sjel, sier Linda, – å reise seg sammen. Og Linda vil gjerne gi tilbake:

– Jeg har først og fremst brukt denne første sesongen tilbake i klubben til å «lande», og så gleder jeg meg til å engasjere meg mer i klubblivet fremover.

Fra gull til glede

I dag handler seiling for Linda om fellesskap, læring og den indre roen man bare finner på vannet. Hun ser på Fjærholmen som et levende bilde på alt seiling har gitt henne – disiplin, vennskap, eventyrlyst og ydmykhet.

– Fjærholmen er blitt en sånn lykkelig vane, sier hun. – Et sted du kommer for å bli litt bedre – og for å være sammen. Jeg er takknemlig for alt Tønsberg Seilforening har gitt meg. Det er en glede å være tilbake.

LITT FAKTA OM LINDA:

Navn: Linda Cerup-Simonsen (tidl. Andersen)

Født: 15. juni 1969 i Tønsberg

Bosted: Nøtterøy

Klubb: Tønsberg Seilforening

Meritter:

- OL-gull i europajolle, Barcelona 1992
- EM-gull 1991
- VM-sølv 1989
- EM-bronse 1992
- OL-deltaker i 470-jolle 1996 (10. plass)
- Flaggbærer for Norge under OL 1996

Utmerkelser:

Fearnleys olympiske ærespris, Morgenbladets gullmedalje, Kristinastatuetten

Nå:

Seiler J/70 med søster Ida og "Flux" med venner fra Tønsberg Seilforening.

– Jeg har ikke de store ambisjonene for resultater nå. Det viktigste er å være i miljøet, bidra og kose meg med seilinga.

– Jeg synes bare det er så trivelig her. Fjærholmen er blitt en sånn lykkelig vane.

Daglig leder Erik FUSDahl:

– Vil se liv her hver eneste dag

Daglig leder vil at Fjærholmen skal være et sted å være – ikke bare en havn å reise fra.

Det er mye aktivitet på Fjærholmen denne morgenen. Den første høststormen er varsla og krana svinger en ny båt opp av vannet.

Men fjorden ligger lavmælt og stille når daglig leder småløper mot kontoret. Erik FUSDahl stanser et øyeblikk og skanner vannflata. Han liker å starte slik: ta inn været, lyset og lydene, før han går i gang med dagens liste.

– Det er bare så deilig å komme ut her.

Ønsker en klubb som brukes oftere av flere

Tønsberg Seilforening har vært arbeidsplassen i tre år. Erik kjenner anlegg og års hjul i detalj, men det som driver ham, er ikke skjemaer og sjekklister. Det er mennesker. – Vi er jo en levende organisme.

Han vil at plassen skal leve, også utenom de organiserte tidene. Og han vil at medlemmene skal føle tilhørighet.

– Jeg vil se liv her hver eneste dag.

Kjernen i Eriks prosjekt er både enkel og ambisiøs: Fjærholmen skal være et sted å være, ikke bare en havn å reise fra. Han vil at unge og eldre, ferske og

erfarne, turseilere og regattaseilere skal møtes, lære og trives. – Jeg vil ha et sted som også brukes mer utenom arrangementene.

Det handler om å senke terskler og utvide tilbudet. Han ser for seg lavterskelaktivitet i og ved sjøen, med trygge voksne rundt: mer praktisk mestring, mer lek, flere innganger enn bare konkurranse og organisert trening. Målet er å få med barn og ungdom som ikke nødvendigvis finner plass i de tradisjonelle aktivitetene, og samtidig gi tur- og kjølbåtmiljøet flere naturlige møter med jolle miljøet.

– Når generasjoner og båtklasser møtes, vokser klubben, tenker han.

Erik FUSDahl er ikke bare daglig leder i Tønsberg seilforening – han er også aktiv på vannet selv.

– I år har jeg seilt to norgesmesterskap og ett Hankø Race, forteller han. Det er litt, ja, men det er bra måte å kombinere jobb og fritid på. Jeg kjenner jo miljøet etter hvert, og på arrangementer treffer jeg de andre fra andre foreninger.

– Det er bare deilig å komme ut her.

Det tenker han er vinn-vinn. Og legger til at feriene må tas når det passer mellom arrangementene. – Det blir liksom sånn – en uke her og der når det passer mellom alt som skjer.

Kom!

Erik snakker varmt om klubbkultur. Om holdninger som smitter. Om ansvar som tas fordi fellesskapet betyr noe.

– Vi skal ha dugnader.

Men det er ikke bare ryddedager han mener, men en grunnleggende vilje til å bidra: henge opp blomsterkasser, flikke på en vegg, stille på regattavakt, dømme, sette bøyer – og se og ta seg av de nye som står og lurere på hvor de hører til. Han tror det er noe av det viktigste med et slikt fellesskap - en mulighet til å få høre til.

For nye medlemmer har han en enkel beskjed:

– Kom – og kom på nytt. Gå deg litt vill, still spørsmål, finn en gruppe, og vær på plass når noe skjer. Kom på onsdagsregatta. FUSDahl tror det alltid vil være en båt som tar deg imot.

– Klubben er stor, behovene er mange, og de åpne dørene er mange, sier daglig leder.

Fra sjokk til samling

Da Erik FUSDahl forteller om natta da Fjærholmen sto i flammer, senker stemmen seg. Han hørte om brannen tidlig på morgenen og dro rett ut.

– Det var helt stille da jeg kom. En rykende haug. Noen ødelagte båter. Og smeltet plast, sier han. Han beskriver hvordan folk begynte å komme til etter hvert.

– Folk sto her ute og grein. Det gjorde voldsomt inntrykk på meg, sier han stille.

– Jeg tror ikke jeg helt forsto før da hvor mye seilforeningen betyr – for meg, og for alle som har livet sitt her ute.

Etter brannen opplevde Erik FUSDahl hvor sterkt fellesskapet i Tønsberg seilforening egentlig er. Folk kom ikke bare for å se – de kom for å hjelpe. Alle ville bidra med noe. Noen ryddet, noen hentet kaffe, noen bare sto her og pratet. Det betydde mye, sier han. Han beskriver morgenen som tung, men også som et vendepunkt: Når du ser hvor mye et sted betyr for folk, da får du også ny energi til å bygge opp igjen.

Brannen var et sjokk. Men kursen ble raskt satt: komme seg videre, redde sesongen, og bruke krisa til å samle klubben. Det ble containere, telt og provisoriske løsninger. Og en organisasjon som løftet i flokk. For Erik ble det også en påminnelse om hvorfor klubben er viktig: mennesker som stiller, barn som lærer, et miljø som finner måter å fortsette på.

Jeg synes vi har hatt en fin utvikling

Et bredere samfunnsbidrag

Jobben som daglig leder spenner vidt: Det er søknader, strategiarbeid med styret, budsjett og rapporter, trenerkabler og barnegrupper, pinseleir, norgescuper, onsdag regattaer, Nøtterøy rundt og musikk til grillfest - alle de små tingene som gjør at store ting fungerer. Midt i travelheten henter han energi fra naturen og en av de morsomste oppgavene: – Jeg synes det er utrolig gøy å få være med de unge å seile. Og han minner om det store perspektivet: – Seilingen er jo noe du kan holde på til det blir 100.

Erik drømmer om et enda bredere samfunnsbidrag fra klubben med tiltak som gir praktisk mestring og sjøvett, livredning og lek, og som kan skje i samarbeid med kommune og gode partnere. Samtidig vil han at klubben skal fortsette å levere på topp med internasjonale arrangementer, gode treningsløp, sterke lag og en havn som fungerer. Balansen er mulig, mener han, hvis kulturen sitter og vi drar i samme retning.

– Vi er 700 medlemmer. Og miljøet er mangfoldig. Når flere deler kunnskap og ansvar, skjer det noe godt: Det blir trygghet, flyt og bedre seiling for alle, tenker Erik FUSDahl.